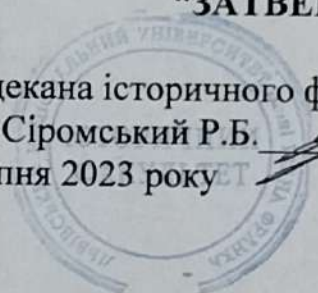

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана історичного факультету
проф. Сіромський Р.Б.
30 серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ СОЦІОЛОГІЇ

Освітній рівень: **Бакалавр**
Галузь знань: **05 Соціальні та поведінкові науки**
Спеціальність: **054 Соціологія**
Освітня програма: **Прикладна соціологія**
Факультет: **Історичний**

2023-2024 навчальний рік

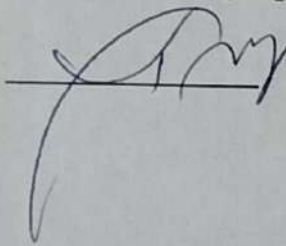
Робоча програма навчальної дисципліни «Історія соціології» для студентів другого курсу бакалаврської програми за спеціальністю 054 Соціологія.

Розробник: Лапан Т.Д., доцент кафедри соціології, кандидат історичних наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціології

Протокол від 28 серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри соціології

проф. Пачковський Ю.Ф.

**Опис навчальної дисципліни
Історія соціології, Частина III.
Європейська та американська соціологія XX ст.**

<i>Найменування показників</i>	<i>Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>
Кількість кредитів – 4.5	за галуззю знань 05 – Соціальні та поведінкові науки	Нормативна навчальна дисципліна
	спеціальністю 054 соціологія	
Змістових модулів – 4		Рік підготовки: 2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: презентація		Семестр: 3-й
Загальна кількість годин - 135		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4.5		Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр
		Семінарські
		32 год.
		Самостійна робота
		71 год.
		Індивідуальні завдання: написання есе, реферування джерел, літератури (дослідження та публікації у періодичних виданнях, статистичні щорічники, нормативна та довідкова інформація), оформлення таблиць та схем
	Вид контролю: іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%): для денної форми здобуття освіти – 90 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Історія соціології, Частина III. Європейська та американська соціологія XX ст.» є нормативною навчальною дисципліною, розробленою для освітньо-професійної програми бакалаврського рівня «Прикладна соціологія» зі спеціальності 054 «Соціологія», яка викладається у 3 семестрі в обсязі 4.5 кредитів за Європейською Кредитною Трансферною Системою (ECTS).

Мета курсу полягає у тому, щоб дати поглиблену, впорядковану у відповідності до хронологічного принципу, характеристику концептуального змісту найважливіших авторських теорій та парадигм XX ст. Даний курс є базовим, нормативним курсом у системі професійної підготовки соціологів, яка має за мету сформувати і структурувати загальний обсяг знань студентів про історію розвитку європейської та американської соціології впродовж XX ст. Курс спрямований на те, щоб сформувати у майбутніх соціологів знання про основні періоди та етапи, тенденції, закономірності становлення і розвитку світової соціологічної думки.

Основні завдання:

1. з'ясувати національні соціологічні традиції та шляхи їх формування;
2. розкрити процеси інституціоналізації соціології;
3. аналізувати процес зародження, становлення і розвитку основних соціологічних парадигм, теорій і концепцій XX ст.;
4. демонструвати схожість та відмінність соціологічних теорій та парадигм;
5. дати характеристику основних представників різних напрямків і наукових шкіл;
6. аналізувати та інтерпретувати наукові тексти теоретичного характеру;
7. визначати внесок окремих соціологів, наукових шкіл у розвиток соціологічного знання;
8. характеризувати основні тенденції розвитку європейської та американської соціології XX ст.
9. оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології;
10. аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації;
11. вміти застосовувати отримані знання до аналізу соціальних змін, що відбуваються в Україні та світі.

У результаті успішного проходження курсу студент(ка) набуде загальні та спеціальні (фахові, предметні) компетентності, що сприятимуть формуванню відповідних результатів навчання:

Загальні компетентності:

- ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та

необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології
- СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій
- СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому
- СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

Результати навчання:

- РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.
- РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.
- РН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.
- РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.
- РН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.

3. Програма навчальної дисципліни “Європейська та американська соціологія”

Змістовий модуль 1.

Психоаналіз і марксизм у європейській соціології поч. ХХ ст.

Тема: Соціологічні аспекти психоаналізу. Неофрейдистські концепції

Біографічні дані та науковий шлях З. Фрейда. Передумови формування ідей З. Фрейда. Три періоди у творчості З. Фрейда. Структура особистості в психоаналізі. Нарцистична особистість. Практика психоаналізу. Аналіз вільних асоціацій. Основні захисні механізми «Я». Страху і неврози. Стадії соціалізації особистості. Комплекси, що виникають у процесі соціалізації. Репресивність соціального контролю. Суспільство і культура у теорії Фрейда. Значення культури у людських взаєминах. Культура і людські почуття. Диференціація заборон за соціально-культурною ознакою. Фактори, які сприяють утворенню і розпаду натовпу. Агресивні маси. Корпоративний дух маси. Вождь натовпу. Соціальний психоаналіз про значення безсвідомих і деструктивних факторів у політиці. Культурна цінність релігії. Вплив релігії на характер поведінки. Дух науки і інтелектуальна поведінка.

З. Фрейд та фрейдизм в інтелектуальному житті Західної Європи та США. Наступники З. Фрейда та їхні ідеї. Концепції А. Адлера, К. Юнга, А. Фрейд, К. Горні, В. Райха. Концепція Е. Фромма

Типи особистості А. Адлера. «Почуття неповноцінності», «прагнення до влади» та соціальний інтерес як фундаментальні характеристики особистості. Поняття «комплекс неповноцінності» та «комплекс вищості». Механізми компенсації, ідеї щодо формування стилю життя та «фіктивного фіналізму» в теорії А. Адлера.

«Культурно-філософський психоаналіз» К. Горні: «корінна тривога» як базове поняття теорії, поняття внутрішньоособистісного конфлікту. Типи особистості залежно від домінування різних видів потреб. Прагнення особистості до самореалізації. Структура особистості. Типологія невротичних особистостей К. Горні.

Сексуально-економічна теорія В. Райха. Структура та характер особистості, «невротичний характер» і «здоровий характер» у розумінні В. Райха. Психологія фашизму. Ідея сексуальної революції та її вплив на суспільні процеси в Європі та Америці.

Біографічний нарис і наукова діяльність Е. Фромма. Фрейдомарксизм. Людина для себе. Тілесно-духовна цілісність природи людини. Екзистенціальні дихотомії. Любов як єднання людини зі світом. Дилема: будувати чи руйнувати. Свіість і розум. Концепція соціального характеру Е. Фромма. Функції та творчий потенціал соціального характеру. Соціальний характер західного суспільства. Типізація соціальних характерів. Продуктивна особистість та її головні риси. Порушення в особистісному функціонуванні. Розвиток індивідуальності та позитивна свобода. Свобода та особистість. «Свобода для» та «свобода від». Екзистенціальні та історичні дихотомії людського існування. Природний парадокс історії. Проблема відчуження у Е. Фромма.

Патологічне і здорове суспільство. Критерії здорового суспільства. Причини виникнення патологій у суспільстві. Криза суспільства др. пол. ХХ ст. та шляхи її подолання. У якому напрямі треба змінювати людину і суспільство.

Підходи Е. Фромма до вивчення деструктивності у політиці. Концепція авторитарної особистості. Типи агресивності. Пристрасті і соціальна поведінка. Внутрішня заборона проти насильства.

Тема. Інститут соціальних досліджень. Франкфуртська школа та її еволюція

Інститут соціальних досліджень у Франкфурті-на-Майні, його роль у розвитку німецької соціології. Етапи діяльності школи.

“Критична теорія” суспільства М. Горкгаймера: формування нової дослідницької стратегії Франкфуртської школи. Основні риси критичної теорії. Методологічна орієнтація Франкфуртської школи. Ідеал суспільного розвитку у концепції М. Горкгаймера.

Нацизм та антисемітизм як предмет соціологічних досліджень. Класифікації антисемітизму у дослідженнях Т. Адорно. Критичний аналіз сучасного суспільства і масової культури за Адорно. “Спотворення культури” індустрією розваг. «Діалектика просвітництва». Типи раціональності. Зміст та інтенції негативної діалектики. Вплив поглядів Адорно на ідеологію “нових лівих” у Німеччині.

Тематичне поле соціологічних досліджень Г. Маркузе. Ідея перебудови людини на основі “нової чуттєвості” як чинника емансипації особистості і суспільства. “Одномірна людина” – предмет критики Маркузе. Девіз суспільного життя за Маркузе: “задоволення замість досягнення”. Критика «критичної теорії».

Змістовий модуль 2.

Розвиток американської соціології к. XIX-поч. XX ст.

Тема. Зародження і розвиток соціології в США

Соціально-культурна особливість “Нового Світу”. Історичні передумови виникнення соціології. Ранній період у розвитку соціології. Американська соціологія: діалектика загального і особливого в її виникненні і розвитку. Особливості американської соціології: синтез європейських ідей і традицій; вплив філософії прагматизму на формування емпіричної соціології; зацікавленість у формуванні нової науки.

Тема. Чиказька соціологічна школа

Чиказька школа: вчителі та учні. Періодизація діяльності Чиказької школи. Початковий етап Чиказької школи (період від заснування школи до Першої світової війни): вчення Л. Уорда; Ф. Гіддінгса; У. Г. Самнера, А. Смолла. Другий етап (Перша світова війна – 30-і рр. XX ст.): діяльність Р. Парка і Е. Берджеса. Третє покоління школи (сер. 30-их-поч. 50-их рр.): діяльність У. Огборна, Е. Х'юза, С. Стауффера, Л. Вірта. Четверте покоління (50-і рр. – до наших днів) – діяльність Г. Блумера, М. Яновіца.

Тема. Етапи розвитку емпіричної соціології в США

Емпірична соціологія США у 30-і рр. XX ст.: У. Томас і Ф. Знанецький (“Польський селянин у Європі і Америці”), подружжя Лінд (“Мідлтаун”), С. Стауффер (“Американський солдат”). Хоторонський експеримент і формування індустріальної соціології. Соціальна екологія Р. Парка.

40-і рр. XX ст. – переломні роки у розвитку емпіричних соціальних досліджень у США. Розвиток кількісних методів в опитуваннях. С. Стауффер і Лабораторія

соціальних відносин Гарвардського університету. Стауффер - засновник методики сучасного соціального дослідження (survey).

Теоретик емпіризму П. Лазарсфельд. Новий стиль досліджень Лазарсфельда: комбінація кількісних методів з інтроспективним підходом. Тенденція створення математичної соціології. Механізм зв'язку між загальною соціологічною теорією і прикладними дослідженнями за допомогою методології.

Колумбійська школа. Дослідження Р. Мак-Айвера, Я. Морено, П. Лазарсфельда, Р. Мертона.

Гарвардська школа. Інтегральна соціологія П. Сорокіна. Індустріальна соціологія і доктрина людських відносин Е. Мейо.

“Велика теорія” Т. Парсонса. Функціоналізм і позитивізм в американській соціології.

Змістовний модуль 3 **Парадигми в соціології ХХ ст. Структурні парадигми**

Тема. Характерні риси новітньої соціології.

Теоретичні пошуки посткласичної доби: методологічні засади емпіричного дослідження, обґрунтування відмінності між рівнями теоретизування у соціології (вчення Р. Мертона про “теорію середнього рівня”); пошуки на теренах загальної соціологічної теорії і методології соціологічного аналізу. Множинність концепцій, зріст спеціалізації соціологічного знання, напруга у пошуку адекватного визначення предмету соціології. Конфронтація соціологічних теорій: макротеорії та мікротеорії. Специфічні риси сучасної соціології. Основні парадигми соціологічного знання ХХ ст. та його структура. Теоретична соціологія: структурні та інтерпретативні парадигми.

Тема. Структурно-функціональний аналіз та теорія дії Т. Парсонса

Ідейні витоки і формування функціональних уявлень в соціології. Т. Парсонс: життя і діяльність. Джерела соціології Т. Парсонса: концепція Е. Дюркгайма, М. Вебера, В. Парето і Г. Зіммеля. Структура соціальної дії. Прагнення, значення, умови і норми. Соціальна структура. Типи соціальних структур. Ролі, статуси, рольові очікування. Основні проблеми функціонування соціальної системи. Класифікація соціальних систем. Чотирифункціональна схема і структура системи. Відносини між системами. Обмін інформацією і енергією. Інтеграція та диференціація. Конфлікти та соціальні зміни. Загальна теорія дії. Системна рівновага і межі системи. Соціалізація: особистість і соціальна структура. Суспільна еволюція і соціальна структура. Методологія структурно-функціонального аналізу Т. Парсонса: основні досягнення та критика.

Тема. Р. Мертон: розвиток структурно-функціонального аналізу

Р. Мертон: життя і діяльність. Функціональна парадигма та її основні положення. Функціональний аналіз і теорія середнього рівня. Явні і латентні функції. Функція і дисфункція. Проблема соціальної інтеграції у концепції Р. Мертона. Конфлікти, суперечності, відхилення, дисфункції, двоїстість у дослідженні соціальних систем і соціальних структур. Аналіз поведінки, що відхиляється від суспільних норм, стану аномії у концепції Р. Мертона. Динаміка прогнозів Мертона. Рольовий вибір і референтна група. Процедурні правила аналізу.

Спільні риси та відмінності між вченнями Т. Парсонса і Р. Мертона.

Тема. «Радикальна соціологія» в Америці

Соціальна політика в Америці у післявоєнний час. Ч. Мілз про безсилля мас в американській демократії. Рух опору і контркультура. Нова хвиля ультрадетальних емпіричних обстежень. Критика американської академічної соціології.

Тема. Теорія соціального конфлікту

Історико-культурний фон та ідеологічні фактори формування концепції соціального конфлікту. Методологічні основи теорії конфлікту. Конфліктологічне вчення Р. Дарендорфа і проблема влади та авторитету. Внутрішньогрупові і зовнішні соціальні конфлікти. Класифікація типів конфліктів за критерієм їхньої нормативної регуляції. Дж. Рекс про розподіл і насилля. Конфліктний функціоналізм Л. Козера та його концепція балансу. Спроби Р. Колінза синтезувати теорію конфлікту і структурного функціоналізму.

Значення конфліктологічного напрямку в історії соціології.

Змістовний модуль 4.

Інтерпретативні парадигми

Тема. Основні положення символічного інтеракціонізму

Передумови формування інтеракціоністської концепції. Основні тези і поняття символічного інтеракціонізму. Процес взаємодії індивідів як предмет дослідження інтеракціонізму. Особистість, суб'єкт взаємодії як соціальна істота, яка належить до певних соціальних груп і, яка виконує певні соціальні ролі. Основне визначення інтеракціонізму: людина стає людиною, тобто істотою соціальною, завдячуючи взаємодії з іншими людьми. Символічний інтеракціонізм. Дж. Г. Мід Основна ідея:

сукупність процесів взаємодій констатує суспільство і соціального індивіда. Жест і символ. Перейняття ролі іншого. Аналіз динаміки «Я», «І», «те».

Подальший розвиток ідей інтеракціонізму (Г. Блумер, А. Шюц, Г. Гарфінкель, Е. Гофман). Проблеми і перспективи розвитку інтеракціоністської парадигми.

Тема. Теорія соціального обміну та біхевіористська соціологія: Дж. Хоманс та П. Блау

Обмін як основа інтеракції між людьми. Історичний огляд розвитку теорії. Утилітаризм – одне із джерел теорії обміну. Вплив біхевіоризму. Теорія раціонального вибору. “Соціальна психологія груп”. Зміст теорії обміну у вигляді п’яти аксіом. Дж. Хоманс: біографічний нарис. Теорія обміну Дж. Хоманса. Критика Дж. Хомансом ідей Е. Дюркгайма (проблеми емерджентності, трактування психології і методу пояснення). Критика Дж. Хомансом основних позицій К. Леві-Стросса. Критика Дж. Хомансом структурно-функціоналістського пояснення інститутів. Основні постулати Хоманса: постулат успіху, постулат стимулу, постулат цінності, постулат перенасичення-голодування, постулат агресії – одобрення, постулат раціональності. Критика теорії суспільства і культури Дж. Хоманса.

П. Блау: біографічний нарис. Теорія інтегративного обміну П. Блау. Критика теорії свідомості Дж. Хоманса. Від мікро- до макрорівня концепції. Норми і цінності. Праці Р. Емерсона і його послідовників.

Тема. Феноменологічний напрям у соціології

Методологічні засади феноменології Е. Гуссерля (1859-1938). Життєвий світ та інтерсуб’єктивність – основні категорії феноменологічної соціології.

Феноменологія і соціологія: А. Шюц. Феноменологія Е. Гуссерля та її значення для А. Шюца. Феноменологічна методологія та можливості її застосування у соціальних науках. Дія і структура значення. Структури життєвого світу. Внесок феноменології у розробку методології якісного дослідження.

Феноменологічна концепція І. Гофмана. Соціологія повсякденності.

Етнометодологія і символічний інтеракціонізм Г. Гарфінкеля. Внесок феноменології у розробку методології якісного дослідження.

Тема. Етнометодологія. Сучасні різновиди

Визначення етнометодології. Різновиди етнометодології. Приклади етнометодологічних досліджень. Аналіз розмов. Телефонні розмови. Вибух аплодування.

Мова і вербальна поведінка. Впевненість і невпевненість у собі. Дослідження соціальних інститутів. Критика традиційної соціології. Складності і суперечки етнометодології.

4. Структура навчальної дисципліни Історія соціології, Частина III. Європейська та американська соціологія XX ст.

Європейська та американська соціологія XX ст.				
Номер за пор.	Назва теми/змістовного модуля	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Змістовний модуль 1.				
Психоаналіз і марксизм у європейській соціології поч. XX ст.				
1.	<u>Лекція № 1</u> Психоаналіз в соціології. З. Фройд та його наступники	2		4.5
2.	<u>Семінар № 1-2</u> Тема: Гуманістична соціологія в Європі та Америці		2	
3.	<u>Лекція № 2</u> Інститут соціальних досліджень. Франкфуртська школа та її еволюція	2		4.5
4.	<u>Семінар № 3</u> Тема: Франкфуртська школа в соціології		2	
Змістовний модуль 2.				
Основні етапи становлення, розвитку американської соціології				
5.	<u>Лекція № 3</u> Тема: Зародження і розвиток соціології в США.	2		4
6.	<u>Семінар № 4</u> Тема: Ранній період розвитку американської соціології		2	
7.	<u>Лекція № 4</u> Тема: Чиказька соціологічна школа.	2		4.5
8.	<u>Семінар № 5</u> Тема: Основні етапи становлення, розвитку, досягнень та значення Чиказької школи в соціології		2	
9.	<u>Лекція № 5</u> Тема: Етапи розвитку емпіричної соціології у США. Зародження і розвиток галузевих соціологій	2		4
10.	<u>Семінар № 6</u> Тема: Емпірична соціологія в США		2	
11.	<u>Лекція № 6</u> Колумбійська школа в соціології. Неопозитивізм	2		4.5
12.	<u>Семінар № 6</u> Загальна характеристика Колумбійської			

	школи			
13.	<u>Лекція № 7</u> Гарвардська школа в соціології.	2		4.5
14.	<u>Семінар № 7</u> Загальна характеристика Гарвардської школи. Підсумки		2	
Змістовний модуль 3 Парадигми в соціології XX ст. Структурні парадигми				
15.	<u>Лекція № 8</u> Тема: Соціологія XX ст.: загальна характеристика, предмет, періодизація	2		4.5
16.	<u>Семінар № 8</u> Соціологія XX ст.: загальна характеристика європейської та американської соціології.		2	
3.1 Структурні парадигми				
17.	<u>Лекція № 9</u> Тема: Структурно-функціональний аналіз та теорія дії Т. Парсонса.	2		4.5
18.	<u>Семінар № 9</u> Тема: Вчення Т. Парсонса про соціальну поведінку		2	
19.	<u>Лекція № 10</u> Тема: Р. Мертон: розвиток структурно-функціонального аналізу	2		4.5
20.	<u>Семінар № 10</u> Тема. Функціоналізм Р. Мертона		2	
3.2. Радикальна соціологія				
21.	<u>Лекція № 11</u> Тема: «Радикальна соціологія» в Америці. Критика структурного функціоналізму. Ч. Р. Міллз, А. Гоулднер, І. Горовіц	2		4.5
22.	<u>Семінар № 11</u> Тема. Ч. Міллз та А. Гоулднер: переосмислення соціальної теорії		2	
3.3. Соціологія конфлікту				
23.	<u>Лекція № 12</u> Тема: Теорія соціального конфлікту	2		4.5
24.	<u>Семінар № 12</u> Тема: Конфлікти у суспільстві та їх наслідки		2	
Змістовний модуль 4 Інтерпретативні парадигми				
3.4 Символічний інтеракціонізм				
25.	<u>Лекція № 13</u> Тема: Основні положення символічного інтеракціонізму	2		4.5
26.	<u>Семінар № 13</u>		2	

	Тема: Символічний інтеракціонізм: слабкі і сильні сторони			
3.5 Теорія обміну				
27.	<u>Лекція № 14</u> Тема: Теорія соціального обміну та біхевіористська соціологія: Дж. Хоманс та П. Блау	2		4.5
28.	<u>Семінар № 14</u> Тема: Теорія соціального обміну Дж. Хоманса та П. Блау. Модерністські теорії соціального обміну		2	
3.6 Феноменологія та етнометодологія				
29.	<u>Лекція № 15</u> Тема: Феноменологічний напрям у соціології	2		4.5
30.	<u>Семінар № 15</u> Тема: Поняття феноменологічної соціології та її теоретичні джерела		2	
31.	<u>Лекція № 16</u> Тема: Етнометодологія. Сучасні різновиди.	2		4.5
32.	<u>Семінар № 16</u> Тема: Етнометодологія. Значення соціологічних напрямів дослідження XX ст. для подальшого розвитку сучасної соціологічної теорії		2	
33.				
		32 год	32 год	71 год
Разом 135 год.				

Теми лекційних занять

Історія та теорія соціології, Частина III		
Номер за пор.	Назва теми/змістовного модуля	Кількість годин
Змістовний модуль 1. Міжвоєнна та повоєнна соціологія в Європі		
1.	<u>Лекція № 1</u> Психоаналіз в соціології. З. Фройд та його наступники	2
2.	<u>Лекція № 2</u> Інститут соціальних досліджень. Франкфуртська школа та її еволюція	2
Змістовний модуль 2 Розвиток американської соціології		
3.	<u>Лекція № 3</u>	2

	<i>Тема: Зародження і розвиток соціології в США.</i>	
4.	<u>Лекція № 4</u> <i>Тема: Чиказька соціологічна школа.</i>	2
5.	<u>Лекція № 5</u> <i>Тема: Етапи розвитку емпіричної соціології у США. Зародження і розвиток галузевих соціологій</i>	2
6.	<u>Лекція № 6</u> <i>Колумбійська школа в соціології</i>	2
7.	<u>Лекція № 7</u> <i>Гарвардська школа в соціології</i>	2
Змістовний модуль 3.		
Основні парадигми соціології ХХ ст. Структурні парадигми		
8.	<u>Лекція № 8</u> <i>Тема: Характерні риси новітньої соціології. Основні парадигми теоретичної соціології ХХ ст.</i>	2
2.1. Структурні парадигми		
9.	<u>Лекція № 9</u> <i>Тема: Структурно-функціональний аналіз та теорія дії Т. Парсонса.</i>	2
10.	<u>Лекція № 10</u> <i>Тема: Р. Мертон: розвиток структурно-функціонального аналізу</i>	2
2.2. Радикальна соціологія		
11.	<u>Лекція № 11</u> <i>Тема: «Радикальна соціологія» в Америці. Критика структурного функціоналізму. Ч. Р. Мілз, А. Гоулднер, І. Горовіц</i>	2
2.3. Соціологія конфлікту		
12.	<u>Лекція № 12</u> <i>Тема: Теорія соціального конфлікту</i>	2
Змістовний модуль 4.		
Інтерпретативні парадигми		
3.1 Символічний інтеракціонізм		
13.	<u>Лекція № 13</u> <i>Тема: Основні положення символічного інтеракціонізму</i>	2
3.2 Теорія обміну		
14.	<u>Лекція № 14</u> <i>Тема: Теорія соціального обміну та біхевіористська соціологія: Дж. Хоманс та П. Блау</i>	2
3.3. Феноменологія та етнометодологія		
15.	<u>Лекція № 15</u> <i>Тема: Феноменологічний напрям у соціології</i>	2
16.	<u>Лекція № 16</u> <i>Тема: Етнометодологія. Сучасні різновиди.</i>	2
		Всього 32 год.

5. Теми семінарських занять

Номер за пор.	Назва теми	Кількість годин
Змістовний модуль 1. Міжвоєнна та повоєнна соціологія в Європі		
	<u>Семінар № 1</u> Тема: Гуманістична соціологія в Європі та Америці	2
	<u>Семінар № 2</u> Тема: Франкфуртська школа в соціології	2
Змістовний модуль 2. Розвиток американської соціології		
	<u>Семінар № 3</u> Тема: Ранній період розвитку американської соціології	2
	<u>Семінар № 4</u> Тема: Соціологія міжвоєнного періоду. Основні етапи становлення, розвитку, досягнень та значення Чиказької школи в соціології	2
	<u>Семінар № 5</u> Тема: Емпірична соціологія в США	2
	<u>Семінар № 6</u> Загальна характеристика Колумбійської школи в соціології	2
	<u>Семінар № 7</u> Загальна характеристика Гарвардської школи в соціології	2
Змістовний модуль 3. Основні парадигми соціології ХХ ст.		
3.1. Структурні парадигми		
	<u>Семінар № 8</u> Соціологія ХХ ст.: загальна характеристика європейської та американської соціології.	
	<u>Семінар № 9</u> Тема: Вчення Т. Парсонса про соціальну поведінку	2
	<u>Семінар № 10</u> Тема. Функціоналізм Р. Мертона	2
3.2. Радикальна соціологія		
	<u>Семінар № 11</u> Тема. Ч. Мілз та А. Гоулднер: переосмислення соціальної теорії	2
3.3. Соціологія конфлікту		
	<u>Семінар № 12</u> Тема: Конфлікти у суспільстві та їх наслідки	2
Змістовний модуль 4. Інтерпретативні парадигми		
3.4 Символічний інтеракціонізм		
	<u>Семінар № 13</u> Тема: Символічний інтеракціонізм та його головні проблеми	2

	3.2 Теорія обміну	
	<u>Семінар №14</u> Тема: Теорія соціального обміну Дж. Хоманса та П. Блау. Модерністські теорії соціального обміну	2
3.5 Феноменологія та етнометодологія		
	<u>Семінар №15</u> Тема: Поняття феноменологічної соціології та її теоретичні джерела	2
	<u>Семінар № 16</u> Тема: Етнометодологія	2
		Всього 32 год.

Теми семінарських занять

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Міжвоєнна та повоєнна соціологія в Європі

Семінар 1. Психологічний напрям у соціології та основні його характеристики.
(2 год.)

1. Школа психологічного еволюціонізму.
2. Соціологічна концепція ЛеБона
3. Теорія наслідування Г. Тарда

Семінар 2. Гуманістична соціологія в Європі та Америці (2 год.)

1. Вплив психоаналітичної доктрини на соціології п.п. ХХ ст. Особливості психоаналітичного розуміння суспільства.
2. Концепція З. Фрейда
3. Проблема особистості та типологія поведінки у творчості К. Горні.
4. Гуманізм соціологічного вчення Е. Фрома
5. Концепція А. Фрейд.
6. Концепція В. Франкл

Семінар 3. Франкфуртська школа в соціології (2 год.)

1. Загальна характеристика школи.
2. Соціологічні ідеї Г. Маркузе.
3. Соціологічний підхід Т. Адорно.
4. “Критична теорія” суспільства М. Горкгаймера.

Змістовний модуль 2.

Семінар 4. Ранній період розвитку американської соціології (2 год.)

1. Причини та передумови зародження соціології в Америці. Академізація та інституціоналізація американської соціології.
2. Вплив протестантизму на ранню американську соціологію.
3. Л. Уорд: від «генезиса» до «телезиса».

4. У. Самнер про механізм функціонування і розвиток суспільства.
5. Ф. Гідденс і «соціалізований індивідуалізм».
6. А. Смолл і соціологія інтересів.

Семінар 5. Основні етапи становлення, розвитку, досягнень та значення Чиказької школи в соціології (2 год.)

1. Філософія прагматизму та ідеї соціального біхевіоризму як теоретичні джерела американської школи соціології.
2. Теорія інвайронменталізму-менеджеризму.
3. Інституціоналізація Чиказької школи.
4. Р. Парк: еволюційно-реформістський підхід в соціології.
5. Соціологія Е. Берджесса.
6. Соціологічні надбання Ф. Знанецького і У. Томаса.

Семінар 6. Емпірична соціологія в США (2 год.)

1. Індустріальна соціологія і теорія людських відносин.
2. Соціометрія у вивченні груп у соціології.
3. Розвиток галузевих соціологій у 1930-1940-их рр.
4. Досягнення в області методології та методики дослідження.
5. Розквіт і хвороби емпіричної соціології.

Семінар 7. Загальна характеристика Колумбійської школи в соціології

1. Діяльність основних представників Колумбійського університету (Нью Йорк) Роберта Мак-Айвер, Джекоба Морено, Пауля Лазарфельда і Роберта Мертона.
2. Соціологічні напрацювання Роберта Мак-Айвера.
3. Соціометрія та вивчення груп у соціології. Творчість Дж. Морено.
4. Досягнення у галузі методології та методики досліджень. Соціологічна творчість П. Лазарфельда.
5. Розквіт та «хвороби» емпіричної соціології.

Семінар 8. Загальна характеристика Гарвардської школи в соціології

1. Становлення та основні ідеї представників Гарвардської школи соціології.
2. Основні засади теоретичних напрацювань П. Сорокіна.

Змістовний модуль 3.

Семінар 9. Соціологія ХХ ст.: загальна характеристика європейської та американської соціології (2 год.)

1. Поняття «парадигма». Мультипарадигмальність соціології: причини і наслідки.
2. Поняття теорії та її основні складові.

3. Зв'язок теорії та емпіричних досліджень
4. Критерії класифікації соціологічних теорій.

2.1. Структурні парадигми

Семінар 10. Вчення Т. Парсонса про соціальну поведінку (2 год.)

1. Ідейні витоки і формування функціональних уявлень у соціології.
2. Структура соціальної дії у вченні Т. Парсонса.
3. Характеристика основних проблем соціальної системи у концепції Т. Парсонса.

Семінар 11. Функціоналізм Р. Мертона (2 год.)

1. Відмінність у поглядах Т. Парсонса та Р. Мертона: порівняльний аналіз концепцій.
2. Р. Мертон: функціоналіст чи конфліктолог?
3. Р. Мертон про дисфункції, латентність та диссенсус: аналіз категорій.

2.2 Радикальна соціологія

Семінар 12. Ч. Мілліз та А. Гоулднер: переосмислення соціальної реальності (2 год.)

1. Ч. Р. Мілліз як критик академічної і прикладної соціології. Перший ліворадикальний проект «нової соціології».
2. А. Гоулднер: переосмислення соціальної теорії.
3. Гоулднерівська концепція майбутньої кризи в соціології.

2.3 Соціологія конфлікту

Семінар 13. Конфлікти у суспільстві та їх наслідки (2 год.)

1. Поняття конфлікту у працях Л. Козера.
2. Конфліктологічна проблематика праць Р. Дарендорфа.
3. Специфіка соціології у розумінні конфліктів.

Змістовний модуль 4.

3.1 Символічний інтеракціонізм

Семінар 14. Символічний інтеракціонізм та його головні проблеми (2 год.)

1. Зародження інтеракціонізму. Основні історичні джерела.
2. Суть соціологічних поглядів Дж. Міда.
3. Основні тези, поняття і принципи символічного інтеракціонізму.
4. Проблеми і перспективи розвитку інтеракціоністської парадигми: “символічний” і “драматургічний” підходи.

3.2 Теорія обміну

Семінар 15. Теорія соціального обміну Дж. Хоманса та П. Блау. Модерні теорії соціального обміну (2 год.)

1. Біхевіоризм та утилітаризм як джерела у виникненні теорії соціального обміну.
2. Теорія соціального обміну Дж. Хоманса.
3. Теорія обміну П. Блау.
4. Р. Емерсон: соціокультурна динаміка через призму теорії соціальної мережі.
5. Дж. Коулмен: раціональний вибір в умовах асиметричної взаємодії.

3.3 Феноменологія та етнометодологія

Семінар 16. Феноменологічна соціологія та етнометодологія

1. Феноменологічна соціологія А. Шюца.
2. Феноменологія П. Бергера та Т. Лукмана.
3. Визначення етнометодології. Різновиди етнометодології.
4. Аналіз розмов та дослідження соціальних інститутів.
5. Етнометодологія та символічний інтеракціонізм Г. Гарфінкеля.
6. Складності і протиріччя етнометодології.

6. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені навчальною програмою.

7. Самостійна робота

Номер за пор.	Назва теми	К-сть годин
1	2	3
Змістовий модуль 1 Психоаналіз і марксизм у європейській соціології пер.пол. XX ст		
	1. Фашизм та антисемітизм як предмет соціологічних досліджень. 2. Основні ознаки авторитарної особистості. 3. Критична теорія франкфуртської школи.	10
Змістовий модуль 2 Розвиток американської соціології		
	Завдання для самостійної роботи 1. Розкрийте сутність, місце та роль біхевіоризму в	10

	<p>американській соціології.</p> <p>2. Визначте основні особливості американської соціології.</p> <p>3. Розкрийте зміст та значення технократичної традиції в американській соціології.</p> <p>4. Соціологічні ідеї Т. Веблена.</p> <p>5. Розкрийте зміст та значення соціометрії.</p> <p>6. Розкрийте відмінності між академічною та прикладною соціологією.</p> <p>7. Хоторнський експеримент і формування індустріальної соціології.</p> <p>8. Теорія “людських відносин”. Проблеми дослідження мотивації поведінки у “малих групах”.</p> <p>9. Вкажіть на розквіт та «хвороби» американської емпіричної соціології.</p>	
<p>Змістовий модуль 3.</p> <p>Парадигми соціології XX ст.</p>		
	<p>Структурні парадигми</p> <p>Завдання для самостійної роботи.</p> <p>1. На думку Мертонa, певний сегмент суспільства може бути функційним, дисфункційним чи нефункційним. Спробуйте проаналізувати цей постулат на прикладі лікарні / лікарської установи закритого типу. Що відбудеться, якщо кількість таких закладів стане збільшуватися/ зменшуватися?</p> <p>2. Ви навчаєтесь в інституті чи в університеті. Явна функція навчання – дати впорядковані знання молодим людям. А які латентні функції є приховані в інституті вищої освіти?</p> <p>3. Покажіть на прикладі одного із соціальних інститутів українського суспільства, чим можуть відрізняються латентні та явні функції цього інституту.</p> <p>4. Визначте і складіть 1) список соціальних, релігійних, професійних, демографічних і інших ролей, які</p>	<p>8</p>

	<p>існували на території України до 1917 р. , але згодом зникли; 2) список соціальних ролей, які не існували у нашому суспільстві до 1917 р, а з'явилися пізніше; 3) список соціальних ролей, які існували раніше та існують зараз.</p> <p>5. Визначте і розпишіть, які соціальні статуси із «статусного набору» Р. Мертона Ви маєте на сьогодні, обґрунтовуючи зміст відповідного статусу.</p> <p>6. Дайте відповідь на запитання: “Девіантна поведінка згідно з теорією Р. К. Мертона – закономірність чи аномалія в існуванні соціальної системи”. Відповідь аргументуйте.</p>	
	<p>Радикальна соціологія</p> <p>Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Критична соціологія в Америці: причини та передумови виникнення. 2. Криза соціології та можливі шляхи виходу з кризи. 3. А. Гоулднер: переосмислення соціальної теорії. 4. Що дав для соціологічного співтовариства розвиток альтернативної соціології? 	8
	<p>Соціологія конфлікту</p> <p>Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На противагу функціоналістським підходам, які постійно підкреслюють стабілізаційні та еволюціоністські моменти соціального розвитку, у сучасній західній соціології існують конфліктологічні теорії, за якими виділяють у суспільстві не консенсус, не збалансованість мотивів та взаємних інтересів, а боротьбу різних груп і напрямків, яка й формує існуючі соціальні структури й відносини. Поясніть поширення в соціології конфліктологічних теорій. 2. Розташуйте в логічній послідовності (якщо це можливо) такі поняття, як протиріччя, криза, соціальний процес, протистояння, протилежність, революція, соціальний 	8

	<p>конфлікт, соціальна зміна. Обґрунтуйте визначене вами місце для соціального конфлікту.</p> <p>3. Як ви вважаєте, чи є такі конфлікти, які несуть позитивний характер для розвитку суспільства в цілому? Наведіть приклади.</p> <p>4. Чи правомірно наступне твердження: “Кожний конфлікт є притаманним до конкретного етапу розвитку суспільних протиріч. Накопичення невирішених протиріч зумовлює масштаби, швидкість та характер конфлікту. Необхідно штучно стимулювати виникнення конфлікту (якщо можливо) і таким чином контролювати його, поки протиріччя не накопичилися до “критичної маси”.</p> <p>5. Наведіть декілька прикладів умов, які сприяють розростанню масштабів конфлікту серед тих соціальних груп, які на певному етапі конфлікту не мали безпосереднього відношення до нього та його проблемної ситуації.</p> <p>6. У чому переваги системного підходу до аналізу конфліктів та конфліктної ситуації у порівнянні з іншими, які вам відомі?</p> <p>7. Яка залежність існує між характеристиками соціальної системи, в якій розвивається конфлікт, та характеристиками самого конфлікту?</p> <p>8. Чи зв’язаний конфлікт більше із соціальним протиріччям, чи з доступом до обмежених суспільних ресурсів і благ?</p> <p>9. Поняття конфлікту у працях Л. Козера.</p> <p>10. Конфліктологічна проблематика праць Р. Дарендорфа.</p>	
<p>Змістовий модуль 3.</p> <p>Інтерпретативні парадигми</p>		
	<p>Символічний інтеракціонізм</p> <p>Завдання для самостійної роботи.</p> <p>1. Причини, інтелектуальні джерела у виникненні символічного інтеракціонізму.</p> <p>2. Критика символічного інтеракціонізму.</p>	<p>8</p>

	<p>3. Соціобіологія і соціальний біхевіоризм: Е. Уїлсон і Б. Скіннер.</p> <p>4. Ігрові концепції в соціології.</p> <p>5. Айовська школа в символічному інтеракціонізмі</p> <p>6. Психодраматичні дослідження і соціометрія Дж. Морено.</p>	
	<p>Теорія обміну</p> <p>Завдання для самостійної роботи.</p> <p>1. Теорія обміну, мережева теорія и теорія раціонального вибору</p> <p>2. Праці Р. Емерсона і його послідовників.</p>	8
	<p>Феноменологія та етнометодологія</p> <p>Завдання для самостійної роботи.</p> <p>1. Проблеми феноменологічної соціології у творчості П. Бергера та Т. Лукмана.</p> <p>2. Різновиди етнометодології.</p> <p>3. Критика етнометодології та можливі шляхи подальшого розвитку.</p> <p>4. Етнометодологія Г. Гарфінкеля.</p>	11
	Всього	71

**Приклади тестових завдань
з нормативної навчальної дисципліни**

“Європейська та американська соціологія ХХ ст.”

1. Вкажіть, які парадигми належать до інтерпретативних у сучасній західній теоретичній соціології:
  - a. символічний інтеракціонізм та феноменологія;
  - b. структурний функціоналізм та етнометодологія;
  - c. теорія конфлікту та теорія обміну;
  - d. структурний функціоналізм і теорія конфлікту.
2. Вкажіть на інтелектуальні коріння/джерела символічного інтеракціонізму:
  - a. філософія прагматизму та психологічний біхевіоризм;
  - b. філософія історії і фрейдизм;
  - c. філософія права і позитивізм;
  - d. марксизм та психологічний напрям в соціології.
3. Назвіть засновників сучасного структурного функціоналізму:
  - a. Л. Уорд та А. Смолл;
  - b. Т. Парсонс та А. Редкліфф-Браун;
  - c. Т. Парсонс та Е. Дюркгайм;
  - d. Т. Парсонс та Р. Мертон;
  - e. Дж. Мід та Р. Дарендорф;
  - f. Ф. Знанецький та В. Томас.

4. Вкажіть на інтелектуальні коріння/ джерела американського структурного-функціоналізму:
  - a. британська соціальна антропологія (А. Редкліфф-Браун та Б. Маліновський) та французька школа в соціології (Е. Дюркгайм та його учні);
  - b. марксизм та веберіанство;
  - c. теорія дії та прагматизм;
  - d. позитивізм та біхевіоризм.
5. Назвіть американського соціолога поч. ХХ ст., який вивчав психологію та філософію в Німеччині, співпрацював з Дж. Дьюї у Мічиганському університеті; соціолог про якого Л. Козер написав: «він бачив себе рядовим солдатом битви за соціальні та інтелектуальні реформи, і він ніколи не хотів бути на чолі війська»:
  - a. Дж. Мід;
  - b. Г. Блумер;
  - c. І. Гофман;
  - d. Ч. Кулі.
6. Назвіть соціолога, який запровадив термін «символічний інтеракціонізм» для означення одного із напрямів соціологічної теорії:
  - a. Г. Блумер;
  - b. Г. Мід;
  - c. Дж. Рітцер;
  - d. З. Фройд.

8.Індивідуальні завдання

В рамках навчальної дисципліни передбачено реалізацію одного індивідуального дослідницького проєкту. *Проект передбачає розгляд і аналіз самостійно обраної проблеми через призму різних парадигм, які вивчаються впродовж цього семестру. Проект передбачає вибір теми дослідження, пошук необхідної літератури, написання і презентацію роботи.*

9.Методи контролю

Лекції. Передбачають систематичний і послідовний виклад навчального матеріалу, а також інтерактивні форми участі студентів в обговоренні дискусійних питань. Відвідування лекцій студентами є бажаним.

Семінарські заняття. Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять є обов'язковою умовою успішного засвоєння навчальної дисципліни. Передбачено проведення навчальних занять усіх типів (лекційних і семінарських) з використанням інтерактивних методів (дискусії, робота в малих групах, розв'язання проблем з прив'язанням до конкретної виробничої ситуації, використання кейс-стаді тощо з їхнім наступним обговоренням), а також реалізація індивідуальних навчальних завдань. Пропонуються наступні форми **реалізації індивідуальних завдань** на заняттях усіх типів: усна презентація самостійно опрацьованого фрагменту навчальної літератури або розв'язання проблемної ситуації в працях представників певного напрямку соціологічного знання (першоджерелах); самостійна домашня робота у вигляді письмового реферування/есею на задану тему, його представлення; підготовка до участі у дискусії; можливо (за вибором студента) написання рецензії на наукову статтю з її виголошенням та наступним обговоренням. Студенти заохочуватимуться до критичного аналізу праць, до розвитку навичок логічного мислення, інтерпретації та операціоналізації понять. Будуть підтримуватися наукові дискусії та обговорення, презентації власних ідей і точок зору,

постановка проблемних питань і пошук відповідних розв'язань. Найвище будуть поцінюватися **самостійні творчі виступи** з елементами компаративістики, оригінальні за характером письмові роботи, вміння науково коректно аналізувати і зіставляти різні погляди та доказово обстоювати свою власну позицію.

Принципи оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях. Оцінюють знання студентів на семінарському занятті за 5–бальною системою: від “0” до “5”. Нульовий бал отримує студент за відмову від відповіді через невідповідність або через відсутність на занятті без поважної причини, що впливатиме на його підсумкову рейтингову оцінку в кінці семестру. Пропущене з поважних причин заняття студент може “відпрацювати” у формі, визначеній викладачем та кафедрою.

Система контролю знань та умови складання екзамену. Оцінювання студентів здійснюється на основі модульно-рейтингової системи за шкалою від 0 до 100 балів. Остаточний рейтинг складається з рейтингу роботи студента впродовж семестру та його рейтингу на іспиті. Рейтингова оцінка знань студентів з курсу визначається за сумою балів, отриманих студентами на семінарських заняттях, за інші види контролю та за іспит. Це відповідно від **21 до 50 балів за роботу в семестрі та 50 балів за екзамен.**

Результати навчання	Методи навчання і викладання	Методи оцінювання досягнення результатів навчання
РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	Тематичні, проблемні лекції, командна робота в рамках дискусійних та практично орієнтованих семінарських занять, самостійна робота, індивідуальне завдання	участь у дискусіях, участь командній роботі на семінарських заняттях, презентація результатів цієї роботи; виконання індивідуального завдання та презентація його результатів, спільне обговорення презентацій
РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.	лекції-дискусії, інтерактивні семінарські заняття дискусійного або практично орієнтованого характеру, індивідуальна та групова робота в рамках семінарських занять, самостійна робота, індивідуальне завдання	участь у дискусіях, усні відповіді, доповнення, участь в індивідуальній та груповій роботах на семінарських заняттях, презентація результатів цієї роботи; виконання індивідуального завдання та презентація результатів, спільне обговорення презентацій
РН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.	Проблемні лекції, інтерактивні семінарські заняття дискусійного або практично орієнтованого характеру, індивідуальна та групова робота в рамках семінарських занять,	участь у дискусіях, усні відповіді, доповнення, участь в індивідуальній та груповій роботах на семінарських заняттях, презентації результатів роботи; виконання індивідуального

	самостійна робота, індивідуальне завдання	завдання та презентація результатів, спільне обговорення презентацій; контрольна робота
РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.	індивідуальна, групова та командна робота в рамках практично орієнтованих семінарських занять, самостійна робота, індивідуальне завдання	участь в індивідуальній, груповій та командній роботах на практично орієнтованих семінарських заняттях, презентації результатів цієї роботи; виконання індивідуального завдання та презентація його результатів, спільне обговорення усіх презентацій
РН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури	індивідуальні завдання, самостійна робота, реферування першоджерел	виконання індивідуальних завдань самостійної роботи, застосування теорії при аналізі індивідуальних проблемних ситуацій

10. Методи контролю

Оцінювання студентів здійснюється на основі модульно-рейтингової системи за шкалою від 0 до 100 балів.

Оцінювання участі студентів у навчальних заняттях

№	Форма участі студента у навчальних заняттях	Максимальна кількість балів
1.	Участь у дискусіях та обговореннях на лекціях та семінарських заняттях	0 - 5
2.	Робота з першоджерелами	0 - 7
3.	Самостійні повідомлення-презентації	0 - 5
4.	Індивідуальний дослідницький проект. Проект передбачає розгляд і аналіз самостійно обраної проблеми через призму різних парадигм, які вивчаються впродовж семестру. Проект передбачає вибір теми дослідження, пошук необхідної літератури, написання і презентацію роботи	0 - 10
5.	Проведення контрольних робіт впродовж семестру	0-5
6.	Застосування теорії при аналізі індивідуальних проблемних ситуацій	0-7
7.	Письмове оформлення таблиць та схем	0-5
8.	Виконання самостійних завдань, передбачених робочою програмою з дисципліни	0-5
9.	Термінологічний диктант	0-5
10.	Аналіз казки, художнього фільму із застосуванням різних парадигм	0-5
РАЗОМ протягом семестру (не більше)		50 балів
Оцінка за іспит		50 балів

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовний модуль 1		Змістовний модуль 2							Змістовний модуль 3							50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16		
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Код оцінки	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
90–100	відмінно	5	A	зараховано
81–89	дуже добре	4	B	зараховано
71–80	добре		C	
61–70	задовільно	3	D	зараховано
51–60	достатньо		E	
31–50				Допускається до здачі заліку (іспиту)
До 30 (за роботу в семестрі)	незадовільно (оцінка автоматично виставляється у відомість)	2	FX	Не зараховано
Сума балів після здачі по талону №1, 2 (0-50)	незадовільно	2	FX	Не зараховано
Сума балів після здачі по талону «К» (0-50)	незадовільно	2	F	Не зараховано

ПИТАННЯ
на іспит з нормативного навчального курсу
“Європейська та американська соціологія XX ст.”

Іспит буде проведено у формі письмових відповідей на запитання

1. Соціологія XX ст.: загальна характеристика, предмет, періодизація.
2. Психоаналіз в соціології. Неофрейдистські концепції.
3. Діяльність Інституту соціальних досліджень.
4. Філософія прагматизму та ідеї соціального біхевіоризму у теоретичній орієнтації американської школи.
5. Теорія інвайронменталізму-менеджеризму в історії американської соціології.
6. Етапи зародження і розвитку емпіричної соціології у США.
7. Американська емпірична соціологія та її розвиток у 20-30-ті рр. XX ст.
8. Основоположники американської соціології.
9. Причини та передумови зародження соціології в Америці.
10. Вплив протестантизму на ранню американську соціологію.
11. Етапи становлення і розвитку соціології в США. Академізація та інституціоналізація американської соціології.
12. Р. Парк: еволюційно-реформістський підхід в соціології.
13. Соціологія Е. Берджесса.
14. Соціологічні надбання Ф. Знанецького і У. Томаса.
15. Розвиток галузевих соціологій у 30-40-их рр. XX ст. в Америці.
16. Періодизація діяльності Чиказької школи.
17. Ранній етап у розвитку соціології у Чикаго (У. Томас, Р. Парк, Е. Берджесс).
18. Хоторнський експеримент і формування індустріальної соціології.
19. Теорія «людських відносин». Проблеми дослідження мотивації поведінки у «малих групах».
20. Досягнення у методології і методиці емпіричних досліджень. Соціологічна творчість П. Лазарсфельда.
21. Психодраматичні дослідження і соціометрія Дж. Морено.
22. Структура соціальної дії у вченні Т. Парсонса.
23. Характеристика основних проблем соціальної системи у концепції Т. Парсонса.
24. Теорія середнього рівня як стратегія побудови соціологічної теорії Р. Мертон.
25. Дослідження аномії у соціології Р. Мертон.
26. Радикальна соціологія в Америці. Ч. Міллз та А. Гоулднер: переосмислення соціальної теорії.

27. Зародження інтеракціонізму. Основні історичні джерела.
28. Суть соціологічних поглядів Дж. Міда.
29. Проблеми і перспективи розвитку інтеракціоністської парадигми: “символічний” і “драматургічний” підходи.
30. Феноменологічна соціологія. Концепція А. Шюца.
31. «Драматургічний підхід» І. Гофмана.
32. Айовська школа в символічному інтеракціонізмі. Методологічні проблеми вивчення самооцінки і самоідентифікації.
33. Основні положення теорії Е.Гофмана.
34. Теорія стигмації Поняття «тотальна інституція».
35. Аналіз фреймів Е.Гофмана.
36. Розвиток соціології повсякденності.
37. Поняття феноменологічної соціології та її теоретичні джерела.
38. Феноменологічна концепція А. Шюца.
39. П. Бергер і Т. Лукман про соціальне конструювання реальності.
40. Основні поняття і принципи етнометодології.
41. Біхевіоризм та утилітаризм як джерела теорії соціального обміну.
42. Теорія соціального обміну Дж. Хоманса.
43. Теорія інтегративного обміну П. Блау.
44. Теорія соціального конфлікту Л. Козера.
45. Теорія конфлікту Р. Дарендорфа (природа конфліктів, типи конфліктів)

12.Методичне забезпечення

1. Силабус і схема курсу «Європейська та американська соціологія ХХ ст.».
2. Соціологія: терміни і поняття: навчальний словник-довідник./ За наук. ред. В. М. Пічі [Ю.Ф. Пачковський, О.І. Пташник-Середюк, С.А. Щудло та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2019. 658 с.
3. Історія соціологічної думки: навчальний енциклопедичний словник-довідник За наук. ред. В.М. Пічі [Н.В. Коваліско, В.М. Онищук, Н.М. Цимбалюк та ін.]. Львів: «Новий Світ - 2000», 2016. 687 с.

13.Рекомендована література

Базова

1. Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства. Львів: Колір ПРО, 2020. 800 с.
2. Гуменюк Л.Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.1. Львів: ЛьвДУВС, 2019. [Електронний ресурс]
3. Гуменюк Л.Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.2 Львів: ЛьвДУВС, 2019. [Електронний ресурс]

4. Історія соціології (у 2-х кн.) [Електронний ресурс] : навчальний посібник / О. А. Рахманов, С. С. Бульбенюк, Ю. М. Манелюк. К. : КНЕУ, 2017. 279 с.
5. Історія соціології: навчальний посібник / За ред. І.П. Рущенка. Х.: ТОВ «Планета-Прінт», 2017. 442 с.
6. Теоретики світової соціології: життя та творчий спадок (Путівник портретною галереєю Інституту соціології НАН України); за ред. акад. НАН України, проф., д.е.н. В.Ворони. Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. 301 с.
7. Кононов І. Ф. Теоретична соціологія. Курс лекцій. Том 1. Соціальність та її форми : підручник для студ. вищ. навч. закл. / І. Ф. Кононов ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. 576 с.
8. Кононов І. Ф. Теоретична соціологія. Курс лекцій. Том 2. Сучасні суспільства: структури та процеси : підручник для студ. вищ. навч. закл. / І. Ф. Кононов ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. 336 с.
9. Соціологічна теорія: традиції та сучасність : Навчальний посібник / За ред. А.Ручки. К., 2007. 363 с.
10. Култаєва М.Д., Навроцький О.І., Шеремет І.І. Європейська теоретична соціологія ХХ–ХХІ століття. Харків: Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2008. 328 с.
11. Бурлачук В. Феноменологічна соціологія: досвід аналізу повсякденного світу // Соціологічна теорія: традиції та сучасність: Навчальний посібник / За ред. А. Ручки. К., 2007. С. 176-203.
12. Дарендорф Р. «У пошуках нового устрою». К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 109 с.
13. Джеймс В. Прагматизм. К.: Вид. дім «Альтернативи», 2000. 144 с.
14. Погорілий О. І. Соціологічна думка ХХ століття. Навч. посібник. К.: Либідь, 1996. 224 с.
15. Ручка А., Танчер В. Курс історії теоретичної соціології. Київ, 1995. 223 с.
16. Соціологічне метатеоретизування: історія та сучасність/ За заг. ред. В. Резніка. Київ. Інститут соціології НАН України, 2019. 506 с.
17. Соціологічна енциклопедія [Текст] / Укладач В.Г. Городяненко. К.: Академвидав, 2008. 456 с.
18. Мід Джордж Г. Дух, самість і суспільство з точки зору соціального біхевіориста / Д. Г. Мід ; пер. з англ.: Т. Корпало . Киев : Укр. Центр духовної культури, 2000 . 374 с.
19. Погорілий О. І. Соціологічна думка ХХ століття. Навч. посібник. К.: Либідь, 1996. 224 с.
20. Смелзер Н. Дж. Проблеми соціології. Георг-Зіммелівські лекції, 1995 / Перекл. з англ. В. Дмитрук. Львів: Кальварія, 2003. 128 с.
21. Соболевська М. Неофункціоналістські та постструктуралістські теорії в сучасній соціології: Навчальний посібник. К.: Дух і літері, 2010. 164 с.
22. Історія та теорія соціології: навчальний посібник / [автор-укладач С.Л. Катаєв]. – Запоріжжя: КПУ, 2009. 196 с.

Інформаційні ресурси

1. Інститут соціології НАН України. URL: <https://i-soc.com.ua/>
2. Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua/>
3. Соціологічна асоціація України. URL: <https://sau.in.ua/>
4. Соціологічна група «Рейтинг». URL: <https://ratinggroup.ua/>

5. Дослідницька агенція «ФАМА». URL: <https://fama.agency/>
6. Незалежний дослідницький цент «Соціоінформ». URL: <https://socioinform.com/>
7. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/>
8. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/>
9. Науковий журнал «Соціологія: теорія, методи, маркетинг». URL: <http://stmm.in.ua/>
10. Збірник наукових праць «Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики». URL: <http://soctech-journal.kpu.zp.ua/>
11. Науковий журнал «Український соціум». URL: <https://ukr-socium.org.ua/uk/>
12. Науковий журнал з соціології та психології «Габітус». URL: <http://habitus.od.ua/>
13. Вісник Львівського університету Серія соціологічна. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/sociology>
14. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Соціальні комунікації». URL: <https://periodicals.karazin.ua/sc>
15. Архів Всеукраїнського соціологічного часопису «СВОЄ» <https://svoye.wordpress.com/archive/>
16. Культурологічний часопис «І» / https://chtyvo.org.ua/authors/Chasopys_Ji/